

KOBİ FİNANSMANINA ALTERNATİF DESTEK: HAZİNE GARANTİLİ KREDİ GARANTİ FONU KEFALETİ

Mehmet YAZICI*

ÖZET

Dünya'da 150 yıldır işletmelerin finansal kaynaklara erişiminde teminat desteği sağlayarak girişimciliğin ve istihdamın desteklenmesine yönelik kredi garantisi uygulamaları ülkemizde de yaklaşık yirmi yıldan bu yana bilinmekte ve uygulanmaktadır. Özellikle 2008 yılının ikinci yarısından sonra etkisini artırarak gösteren global krizin ülkemiz KOBİ'leri üzerindeki olumsuz etkilerinin en hızlı şekilde ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalardan birisi de işletmelerin finansman kaynaklarına en uygun vade ve faiz oranı ile ulaşmasında KGF kefaletinin etkin kullanımını sağlamak üzere gerekli tedbirlerin alınmasıdır. Bu çalışmanın amacı; bu kapsamda Bakanlar Kurulunca alınmış olan kararlar ve yeni ortaklık yapısı başta olmak üzere yeni uygulamaların mevcut sistemin işlerliği üzerine etkilerinin tartışılması ve sisteme işlerlik kazandırılmasına yönelik alternatif çözüm önerileri getirilmesidir.

Anahtar Sözcükler: Kredi Garanti Fonu, KOBİ'ler, Hazine Garantili KGF Kefaleti, Finansal Kriz.

Abstract

More than 150 years, Credit Guarantee Institutions (CGI's) have been supporting Small and Medium Size Enterprises (SME's)

---

* Eski Eurobank Tekfen A.Ş., Kredi Politikaları ve Portföy Analizi Bölüm Başkanı ve Kadir Has Üniversitesi MYO Öğretim Görevlisi

by providing guaranties for their financing and encouraging the entrepreneurship all over the world. Activating the CGI by the Turkish government has been a helpful solution in reducing the negative effects of the financial crisis on SME's in Turkey. With this context, analyzing of the Credit Guarantee Institution, Council of Ministers decision about the warranty of Undersecretariat of Treasury to the CGI's, problems in the current credit guarantee system and alternative solutions for the problems are the main purposes of this paper.

Key Words: Credit Guarantee Fund, SME's, Credit Guarantee With Treasury Support, Financial Crisis.

Giriş

Mart 2010 verilerine ve resmi KOBİ (küçük ve orta büyüklükteki işletmeler) tanımına göre²⁶ toplam işletmelerin %98'ini ve toplam istihdamın %80'ini oluşturan KOBİ'ler ülke ekonomimizin de belkemiğini oluşturmaktadır. 2008 yılının ikinci yarısında etkisini gösteren global finans krizinin ülkemiz KOBİ'leri üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi amacı ile öngörülen önlemlerden birisi de Kredi Garanti Fonu uygulamasının etkinleştirilmesi olmuştur. 1991 yılında kurulan ve 1994 yılında ilk kefalet desteğini sağlayan fonun 16 yıllık performansının yeterli olmamasından hareketle, etkinliğinin artırılmasına yönelik olarak "küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansmana erişim imkânlarının geliştirilmesi suretiyle kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını temin etmek üzere 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankalar ile 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu kapsamında yetkilendirilen finansal kiralama şirketlerinin ortak olduğu kredi garanti kurumlarına Hazine Müsteşarlığı tarafından sağlanacak desteğe ilişkin usul ve esasları düzenlemek" amacı ile 13.07.2009 tarih ve 29851 sayılı

²⁶ Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik, 18/ 11/ 2005 Tarihli Resmi Gazete. "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" 'in yürürlüğe konulması; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 28/ 7/ 2005 tarihli ve 5674 sayılı yazısı üzerine, 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 19/ 10/ 2005 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Bakanlar Kurulu kararı doğrultusunda bu kapsamda KOBİ'lere sağlanacak kefalet teminatlarına Hazine garantisi verilmesi kararı alınmıştır. Yalnız bununla da kalınmayarak Kredi Garanti Fonu'nun efektif çalışmasını sağlamak ve kurumsallaşmasına hız kazandırmak için finansal kurumların ortak olması talep edilerek bankalara bu kapsamda ortaklık çağrısı yapılmıştır. Yapılan görüşmeler ve çalışma grubu toplantıları neticesinde 20 kurum ortaklığa katılım kararı almış, fonun sermayesi de 240 milyon TL'ye yükseltilmiştir.

Ancak tüm bu çabaların sonucunda yeni yapıda kredi garantisi sağlanmaya başlanmasının üzerinden 8 ay geçmesine karşın sistem istenilen etkinliğe kavuşmamış, hem bankalar hem de KOBİ'ler nezdinde hayal kırıklığı yaşanmasına neden olmuştur.

1. KOBİ'ler ve Kredi Garanti Fonu

Ülkemizde kayıtlı 3,5 milyon KOBİ'nin 1 milyon 228 bin adedi kredi kullanmaktadır. Son yıllarda Bankaların KOBİ'lere artan ilgisi nedeniyle KOBİ'lerin toplam kredilerden aldığı pay %7'lerden %28'lere ulaşmıştır (<http://www.bddk.org.tr>). Ancak, ortalama olarak KOBİ'lerin toplam kredilerden aldığı pay %40'ın üzerinde bulunan Avrupa Birliği'nden de oldukça geride olup bu konuda daha alınacak uzunca bir yol bulunmaktadır.

KOBİ'lerimizde yaygın biçimde görülmekte olan sorunları özetle şu şekilde maddeleştirebiliriz;

- 1- Yüksek kayıt dışılık,
- 2- Kurumsallaşamama,
- 3- Teknolojik yetersizlikler,
- 4- Bilgi ve eğitim yetersizlikleri,
- 5- Vergi, SGK düzenlemeleri ile teşvik yetersizlikleri,
- 6- Özkaynak yetersizliği,
- 7- Alternatif finans kaynaklarına ulaşmada zorluk,
- 8- Teminat yetersizlikleri.

Özellikle KOBİ'lerin finansman sorunları yukarıda bulunan etkenlerin karşılıklı olarak etkileşmesine ve bir kısır döngü yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca bankalar da kurumsal krediler ile karşılaştırıldığında KOBİ'leri kredilendirmede şu nedenler ile isteksiz davranmaktadırlar (www.unido.org);

- 1- Küçük ölçekli kredilere yüklenen yüksek maliyetler,
- 2- Asimetrik bilgi²⁷,
- 3- Yüksek risk algılaması²⁸,
- 4- Yetersiz teminat.

Toplam istihdamın %80'ini karşılamakta olan KOBİ'ler yetersiz özkaynak ile varlıklarını devam ettirmeye çalışırken, yüksek maliyet, SGK, vergi yükü ve dış ticaret düzenlemeleri nedenleri ile satışlarını faturasız olarak yapmaya yönelmekte ve bu yolla alternatif kaynak yaratmaya çalışmaktadırlar. Şeffaf olmayan mali veriler bankaların yaptıkları kredi değerlendirmelerine esas teşkil ettiğinden, finansal göstergelerin riskli görünüm vermeleri nedeni ile üstlenilecek riske karşılık maddi teminatlar talep edilmesine ve müşteri kredibilitesinden ziyade teminatın değerlendirilmesine neden olmaktadır. İşte bu noktada tekrar yetersiz özkaynak, yetersiz maddi duran varlık ve kişisel mal varlığı sorunu ile karşı karşıya kalınmakta ve bir kısır döngüye girilmektedir.

Kredi Garanti Fonu, bu sorunun çözümüne yardımcı olmak, KOBİ'lere sağladığı kefalet desteği ile finans kurumlarından uygun faiz ve uzun vade ile kredi kullanmalarına imkân yaratmak amacı ile 1991 yılında kurulmuştur. Dünya 'da ilk örneği 1840 yılında Fransa'da görülmüş olan Kredi Garanti Fonlarının 100 'e yakın ülkede 2250'den fazla örneği bulunmakta olup en iyi ve en büyük örneklerine OECD ve Asya ülkelerinde rastlanmaktadır (Green A., 2003).

---

²⁷ Kredi işleminde taraflardan birinin diğerine oranla daha fazla bilgiye sahip olması durumudur. Kredi alan ve kredi veren arasında bilgi paylaşımının kurumsal kredilere oranla daha düşük olması kredi tahsis ederken yanlış seçim yapılması ve ahlaki riske neden olabilir.

²⁸ Kurumsallaşamama, yüksek kayıt dışılık, yüksek belirsizlik gibi nedenler bu tür kredilerin bankalar tarafından yüksek riskli olarak algılanmasına neden olmaktadır.

Kredi Garanti Fonu, KOBİ'lere verdiği kefalet ile bu işletmelerin yeni ve ilave banka kredisi kullanabilmelerini sağlamakta, uzun vadeli ve uygun maliyetli kredilerden küçük işletmelerin de yararlanmasını mümkün hale getirmektedir. Bu sayede girişimcilik teşvik edilmekte, ekonomik büyüme ve kalkınmaya katkı sağlanmaktadır (<http://www.kgf.com.tr>). Tüm bunları ise, kendi özkaynağı, Hazine veya uluslararası garantiler ile bankalardan risk transfer etmek suretiyle gerçekleştirmektedir.

KOBİ finansmanına önemli katkı sağlayacağı beklentisi ile 1991 yılı Temmuz ayında kurulmuş olan Kredi Garanti Fonu ancak 1994 yılında etkin biçimde çalışmaya başlayabilmiş ve %80-%20 risk paylaşım esasına göre ilk kredisine kefaletini vermiştir.

Ancak bu dönemde ortakları arasında TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği), KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı), TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu), TOSYÖV (Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı), MEKSA (Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı) gibi milyonlarca işletmeyi temsil eden kurumların bulunması ve 30'un üzerinde finans kurumu ile işbirliği anlaşması imzalamasına rağmen sınırlı bir başvuru ve onay rakamına ulaşılmıştır. 1994- 2009 yıllarını kapsayan 15 yıllık süreçte KGF 'ye gönderilen 10.767 adet kredi kefalet başvurusundan 6.577 adedi onaylanmış ve yine bunlardan 4.401 adedi krediye dönüştürülmüştür (<http://www.kgf.com.tr>).

Aynı dönemde KGF kefalet başvurularının Bölge Müdürlüklerine yapıyor olması ve müşteri kredibilitesi ile teminatlarının detaylı bir değerlendirme sürecinden geçirilmesi, başvuruların (banka değerlemesi dâhil) 30 ile 60 gün aralığında sonuçlanmasına neden olmuştur. Başvurulardan -bankalara ödeneceklerin dışında- süreçten faydalanmaları için talep edilen yüksek masraf ve komisyon oranları da sistemde tıkanıklığa neden olan diğer etmenler arasında sayılmaktadır. Sürecin uzunluğu, zorluğu, maliyeti gibi unsurlar bankalar nezdinde kredibilitesi bulunan ve kendi imkânları ile krediye ulaşmada güçlük çekmeyen firmaların bu süreçten uzaklaşmasına, bankacıların ise sağlıklı firmalardan ziyade sorunlu veya sorunlu

olma potansiyeli yüksek firmaları sisteme yönlendirmelerine neden olmuş, buna bağlı olarak da KGF 'nin kaynaklarının verimli kullanmak istemesi nedeni ile yapılan başvuruların değerlendirilmesinde tutucu davranmasına, dolayısı ile verilen kefalet rakamının düşük kalmasına neden olmuştur. Bu sonuca bağlı olarak, Kredi Garanti Fonu'nun 1994- 2009 döneminde efektif çalışmadığına temel teşkil eden bir diğer gösterge ise; 2007 yılı sonu itibariyle kaldıraç oranı 1,3 iken, aynı dönemde Avrupa Kredi Garanti Kuruluşları Birliği'ne (AECM) üye 18 ülkeden 34 kuruluşun konsolide edilmiş kaldıraç oranının 9,1 olarak gerçekleşmiş olmasıdır (<http://www.tbb.org.tr>).

1. Hazine Garantili KGF Kefaleti Uygulaması

2008 yılı ikinci yarısından sonra etkisini artıran global krizin KOBİ'lerimiz üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik yapılan çalışmalardan birisi de Kredi Garanti Fonu sürecinin etkin hale getirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasıdır. Bu kapsamda 2009 yılı başlarında Hükümetimizin girişimi ile bir çalışma başlatılmış; teminat yaratma imkânları kısıtlı olan küçük ölçekli işletmelerin finansman kaynaklarına erişiminde kolaylık sağlamak ve uygulamanın cazibesini artırmak üzere Kredi Garanti Fonu'na Hazine desteğinin verilmesi kararlaştırılmıştır. Verilecek bu destek ile ortaklık yapısı ve işleyişine paralel fonun etkin olarak çalışmasının sağlanması ve KOBİ'lerin krediye daha rahat ve uygun imkânlarla ulaşması sağlanarak istihdam ve üretimin artırılması amaçlanmıştır.

Kredi Garanti Fonu'na kamu desteğinin sağlanması amacı ile bazı yasal düzenlemelerin yapılması gerekmiş olup bu sebeple, 14/07/ 2009 tarih ve 2009/ 15197 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile "Kredi Garanti Kurumlarına Sağlanacak Hazine Desteğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar" resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (<http://www.kgf.com.tr>). Fonun etkinliğinin sağlanması ve kurumsallaşmasını temin etmek üzere finansal kurumların KGF 'ye ortak olmalarının uygun olacağı düşüncesinden hareketle çağrı da bulunularak davet edilmiştir. Bu kapsamda 20 finans kurumunun eşit payda olmak üzere, 2 milyon TL'si nakden, 2 milyon TL'si tahaüdden, 4 milyon TL bedelle ortak olmaları öngörülmüştür. Ku-

rumlarca ortaklık sözleşmelerinin imzalanmasını müteakiben ortaklık yapısı şu şekilde oluşmuştur;

Tablo 1: KGF A.Ş. Ortaklık Yapısı

PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI/ ÜNVANI	SERMAYE MİKTARI (TL)	PAY ORANLARI
TOBB	79.645.000,00	33,18542%
KOSGEB	79.622.000,00	33,17583%
TESK	689.000,00	0,28708%
TOSYÖV	22.000,00	0,00917%
MEKSA	22.000,00	0,00917%
TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
AKBANK T.A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
ASYA KATILIM BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
DENİZBANK A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
EUROBANK TEKFEN A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
FİNANS BANK A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
FORTİS BANK A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
HSBC BANK A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
ING BANK A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
ŞEKERBANK T.A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
TÜRKİYE CUMHURİYETİ ZİRAAT BANKASI	4.000.000,00	1,66667%

A.Ş.

TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%
TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.	4.000.000,00	1,66667%
YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.	4.000.000,00	1,66667%

Kaynak: www.kgf.com.tr (01.06.2010)

20 finans kurumunun toplam şube sayısı 9.255 olup (<http://www.tkbb.org.tr> ve <http://www.tbb.org.tr>), 12.10.2009 tarihinde Hazine Müsteşarlığı ve KGF arasında protokolün imzalandığı tarihten 01.06.2010 tarihine kadar geçen 8 aylık süreçte <http://hazine.kgf.com.tr> (%65- 35 risk paylaşım esasına göre) Hazine destekli kefalet talep sistemine, 282 adet başvuru yapılmıştır. Bankalardaki işlemleri tamamlanarak KGF 'ye ulaştırılan 217 adet kefalet talebi değerlendirmeye alınmış ve bunlardan 170 tanesi onaylanmıştır.

Sekiz aylık süreç içerisinde 3,5 milyon KOBİ ve 9.255 banka şubesi üzerinden gelmiş olan 282 başvuru oldukça yetersiz olup sürece dâhil tüm taraflar yeni ortaklık ve risk paylaşım esasına dayanan Hazine Garantili KGF Kefaleti uygulamasının da çalışmamasından duyduğu memnuniyetsizliği dile getirmiştir. Sistemin sağlıklı işlemesine yönelik olarak Bakanlar Kurulu kararları üzerinde 31.03.2010 tarihinde alınan ve sistemin önünü açmak üzere yapılan değişiklikler resmi gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda Hazine Garantili Kredi Garanti Fonu Kefaleti talebinde bulunacak KOBİ'lerden şu şartları taşımaları beklenilmektedir²⁹;

²⁹ T.C.Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Tarafından Kredi Garanti Fonu A.Ş.' ne Sağlanan Hazine Desteği Kapsamında Verilecek Kredi Kefalet İşlemlerine Dair Kredi Veren ile Fon Arasında Düzenlenen Protokol.

1. Yararlanıcı KOBİ ve KOBİ vasfını haiz gerçek veya tüzel kişilerden biri olmalıdır.
2. Başvuru tarihi itibarıyla yararlanıcı en az iki bilanço dönemi faaliyet göstermiş ve halen faaliyetlerine devam ediyor olmalıdır.
3. Yararlanıcı ile yararlanıcının denetim ve yönetiminde yer alan gerçek ya da tüzel kişiler ve yararlanıcının ortak olduğu şirketlerin, krediye başvuru sırasında iflas, fesih, iflas erteleme ve konkordato sürecinde olmaması gerekmektedir.
4. Yararlanıcının kredi kullandırımı sırasında Vergi Dairesi ve Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş borcunun olmaması veya borcun yeniden yapılandırılmış ve yapılandırmanın bozulmamış olması gerekmektedir.
5. Yararlanıcının kuruluş tarihinin;
  - a. 30. 06. 2008 tarihinden önce olması halinde, başvuru tarihine göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) memzuç kayıtlarında 01/ 11/ 2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca donuk alacak niteliğinde üçüncü, dördüncü ve beşinci grupta izlenen kredisi olsa dahi, KGF kefaletinden yararlanabilmesi için, 30/ 06/ 2008 tarihli TCMB memzuç kayıtlarında donuk alacak nitelikli kredisi olmalıdır.
  - b. 30/ 06/ 2008 tarihinden sonra olması halinde, başvuru tarihine göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından gönderilmiş son memzuç kayıtlarında 01/ 11/ 2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca kredilerinin do-

nuk alacak niteliğinde üçüncü, dördüncü ve beşinci grupta izlenen kredilerden biri olmamalıdır.

Ancak maalesef alınmış olan tedbirler ile Bakanlar Kurulu Kararı ve Protokol üzerinde yapılan değişikliklerin süreçteki tıkanıklığı giderme hususunda yetersiz kaldığı görülmüştür.

2. Sorunlar ve Çözüm Önerileri

20 bankanın 80 milyon TL ilave sermaye koyarak gerçekleştirdiği ve kriz ortamında KOBİ'lerin kredi imkânlarına daha kolay ulaşmasını sağlayacak ve dolayısı ile üretim ve istihdam üzerinde olumlu katkı yapacak olan yeni ortaklığın başarıya ulaşması için sürecin sağlıklı çalışmasını engelleyen unsurların ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Sistemin sağlıklı çalışmasına engel olduğu düşünülen hususlar ve çözüm önerileri aşağıdaki gibidir;

1. Genel Protokol³⁰ Madde 3. 2. (d) bendinde ;"Fon tarafından yararlanıcı başına sağlanacak kefalet tutarı, talep edilen kredi tutarı ile temerrüt faizi hariç, tazminin tahsil edildiği tarihe göre hesaplanacak akdi faiz/kar payı/kira tutarı ödemeleri toplamının %65'ini geçmeyecektir" denilmektedir.

%80- 20 risk paylaşım esasına göre KGF 'nin özkaynaklarından sağladığı teminat uygulaması %65- 35 risk paylaşım esasına bağlı Hazine Garantili KGF Kefaleti uygulaması ile paralel olarak çalışmaya devam etmektedir. 1994 yılından bugüne kadar devam etmiş olan ilk uygulama sistemi kullanan bankacılarda belli bir alışkanlığın oluşmasına neden olmuş olup, yeni uygulamanın kullanımı teşvik edilmemektedir.

Dünya'daki uygulamalarına baktığımızda ortalama risk paylaşımının %60- 80 Aralığında olduğu görülmektedir. %50'nin altında-

³⁰ T.C.Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Tarafından Kredi Garanti Fonu A.Ş.' ne Sağlanan Hazine Desteği Kapsamında Verilecek Kredi Kefalet İşlemlerine Dair Kredi Veren İle Fon Arasında Düzenlenen Protokol.

ki risk paylaşımlarının riskin yönetilmesi ve izlenmesi üzerinde olumlu etki yaptığı görülmüş olup %100 teminatlandırma örnekleri bulunan Kanada, Japonya ve Lüksemburg gibi ülkelerde ahlaki riskin arttığı görülmüştür (www.oecd.com).

2. Genel Protokol Madde 3. 2. (ı) bendinde ; “Kredi veren’ in KGF ‘nin kefaletiyle kullanıracığı Hazine Destekli krediler için alacağı teminatlara, KGF ‘nin -risk paylaşım oranında-garameten ortak olacağı” ifade edilmektedir.

%80- 20 risk paylaşım esasına göre devam etmekte olan uygulamada kredi veren ve KGF alacağı teminatları bağımsız şekilde tespit ve takip etmektedirler. Önerilmiş olan uygulama özellikle kredinin takibe uğraması ve nakde dönüştürülmesi aşamalarında sorunlar ile karşılaşılmasına neden olacaktır. Hazine garantili kefalet uygulamasının ilk uygulamaya göre cazibesinin artırılması için teminatın garameten paylaşılmasına yönelik maddenin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

3. Garameten teminat paylaşımı, bankaların üstlenmiş olduğu %35’lik kısım için kefalet yerine maddi teminat talep etmeleri halinde bir dizi sorunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. 100 TL’lik riskin 65 TL’sini güvence altına alan banka, kalan 35 TL’lik risk için %100 teminatlanmak istediğinde, 35 TL’lik teminatın %65’ini KGF ye veriyor olacağından, kendini güvende hissetmeyecektir. Dolayısı ile %100 teminatlanmak istediğinde 35 TL’lik riskine karşılık 100 TL teminat talep edecektir. Bu durum kendi içinde bir kısır döngü yaşanmasına neden olmaktadır. Çünkü bu kefaleti zaten teminatı yeterli olmayan KOBİ’ler talep etmektedir. Ancak KOBİ’yi riskli bulan bankalar teminatlarını KGF ile paylaştıkları için aşırı teminat talebinde bulunmaya zorlanmaktadır. Bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için garameten teminat paylaşımı maddesi kaldırılmalı veya bu kredilerde teminat olarak yalnızca kefalet talep edilmelidir.
4. KGF, %80- 20 risk paylaşım esasında, banka nezdinde açılan Kefalet Karşılığı Sorumluluk Fonu Hesabına (KKSFH) riskin %20’sine karşılık gelen tutarı güvence bedeli olarak

yatırmakta olup, Hazine garantili KGF kefalet uygulamasında KKSFH kaldırılmıştır. Hazine garantisi olsa da %65-35 risk paylaşım esasına göre bankacılar nezdinde daha kuvvetli ve paylaşılmayan bir teminat sağladığı düşünülmektedir. Bu durum yeni uygulamanın tercih edilme olasılığını azaltmakta olup, uygulamanın cazibesini artıracak yönde düzenleme yapılması gerekmektedir.

5. Firma başına 1 milyon TL ve risk grubu başına 1,5 milyon TL olarak tespit edilmiş kredi tavanı, toplam rakamı ifade etmekte olup, madde 3. 3. (a)'ya göre sistemde oluşacak risk toplamı 10 milyar TL'yi aşamaz.

Bu durum özellikle Fon'a ortak olmuş daha küçük ölçekli ve/veya KOBİ segmentine yeni giriş yapmış olan bankalar için han dikap oluşturacaktır. Sisteme üye bu tür bankalar ve onların müşterisi olan KOBİ'ler aleyhine oluşan mevcut durumun düzeltilmesi gerekmektedir.

6. Genel Protokol Madde 3. 4. (b) bendinde "Başvuru tarihi itibarıyla yararlanıcının en az iki bilânço dönemi faaliyet göstermiş olması ve halen faaliyetlerine devam ediyor olması şartı aranır" denilmektedir.

Kredi garantilerinin Dünya'daki uygulamalarına baktığımızda daha ziyade yeterli teminatı bulunmayan ve yeni kurulan firmalara teminat desteği sağlandığı görülmektedir. Mevcut durumda iki bilânço dönemi faaliyette bulunmamış, teminat ihtiyacı olan iyi firmalar bu imkândan faydalanamamaktadır. Fakat bankalar yeni kurulmuş KOBİ 'lere mali olmayan verilerini de değerlendirerek maddi teminatla kredi tahsisi yapabilmektedirler. Bu sebeple yeni Hazine garantili KGF kefaleti uygulamasının mevcut piyasa koşulları ile uyumlu hale getirilmesi talebi artırıcı yönde etki yaratacaktır.

7. Genel Protokol Madde 3,4. (b) bendinde "Yararlanıcının kredi kullanımı sırasında Vergi Dairesi ve Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş borcunun olmaması veya borcun yeniden yapılandırılmış ve yapılandırmanın bozulmamış olması aranacaktır" denilmektedir.

KOBİ'lerimiz özkaynak yetersizliği, yüksek girdi maliyetleri, yüksek işçilik maliyetleri, finansal kaynaklara kolay erişememe gibi nedenlerle kayıt dışılığı, vergiden kaçınmayı, SGK ödemelerini geciktirmeyi veya çalışanlara kayıt dışı ödeme yapmayı yaygın bir alternatif finansman yöntemi olarak kullanmaktadırlar. Bu nedenle mevcut uygulama KOBİ'lerin başvuruda isteksiz davranmasına neden olmaktadır. Taraflardan birinin Devlet olması nedeni ile kayıt dışılığın teşvik edilmesine neden olmamak için mevcut gecikmiş borçlar var ise "banka tarafından kaynakta tahsis edilen krediden kesilmesi" ibaresinin eklenmesi yerinde olacaktır.

8. Genel Protokol Madde 3. 4. (e) bendinde "Yararlanıcının kuruluş tarihinin 30.06.2008 tarihinden önce olması halinde, başvuru tarihine göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) memzuç kayıtlarında 01/ 11/ 2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca donuk alacak niteliğinde üçüncü, dördüncü ve beşinci grupta izlenen kredisi olsa dahi, FON'un kefaletinden yararlanabilmesi için, 30/ 06/ 2008 tarihli TCMB memzuç kayıtlarında donuk alacak nitelikli kredisinin olmaması" ibaresi bulunmaktadır.

Karşılıklar kararnamesi³¹, üçüncü grubu tahsil imkânı sınırlı krediler ve diğer alacaklar olarak tanımlamakta olup bu grupta memzuç kayıtlarından kredinin donukluğu değil, 300'lü kodlar ve tasfiye olacak alacaklar başlığı altında 90 gün ve üzerinde gecikmesi bulunan krediler takip edilebilmektedir. Bu nedenle kavram karmaşasına yol açmamak üzere donuk alacak ifadesinin protokolden çıkarılması gerekmektedir (<http://rega.basbakanlik.gov.tr>).

9. Genel Protokol Madde 3. 5. (a) bendi (II) alt bendinde yararlanıcının işletme dışı varlıklarını gösteren bir form doldurması talep edilmektedir.

---

³¹ Bankalarca Kredilerin Ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi Ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.

Bankalar tarafından kredi tahsis işlemlerinde müşteri kredibilitesinin tespitinde kayıtlı malvarlığına ilişkin bilgilerin alınması genel bir uygulamadır. Ancak bu süreçte taraflardan birinin Devlet olması, kayıt dışılığın yüksek olduğu KOBİ'lerin işletme dışı malvarlıklarını beyan etme hususunda çekingen davranmalarına neden olmaktadır.

10. Genel Protokol Madde 3. 6. (a) bendinde "Kredi Veren, KGF 'nin lehine bakiye kredi riski üzerinden peşin olarak 1.yıl için % 1, devam eden yıllar için ise % 0,9 oranında komisyon tahsil eder. Yararlanıcılardan tahsil olunan kefalet komisyonundan ayrı olarak, başvuru sırasında Kredi Veren tarafından, her yararlanıcıdan bir defaya mahsus ve peşin olarak 250 TL tahsil edilir" ifadesi bulunmaktadır.

Dünya uygulamalarında da fonun devamlılığını sağlamak ve masraflarını finanse etmek amaçlarıyla %1- 2 arasında değişen komisyon oranları ve başvuru ücretleri talep edilmekle birlikte, KOBİ'lerin bu masraf ve komisyonları bankaların talep ettiği faiz, masraf ve komisyonlardan hariç olarak ödemek zorunda oldukları unutulmamalıdır. Uzun vadeli kredilerde bu komisyonların takibinin de ayrıca sorun yaratması muhtemel gözükmemektedir. Bu sebeplerle KOBİ'lerin KGF masraf ve komisyonlarının tek seferde tahsil edilmesi ve kullanılan krediden kesilebilmesine imkân tanınmasının başvurular üzerinde olumlu etki yaratacağı düşünülmektedir.

11. Genel Protokol Madde 3. 7. (a) bendinde "Kredi veren, Hazine Destekli KGF Kefaleti ile kullandıracağı kredilere karşılık aldığı teminatlar için, KGF 'nin yazılı onayı olmaksızın kredi hesapları tamamen kapanıncaya kadar, KGF aleyhine herhangi bir teminat eksiltmesinde bulunmayacaktır.

İkinci maddede ifade ettiğimiz alınacak teminatlara KGF 'nin garameten ortak olması nedeni ile aynı şekilde, alınmış teminatlar üzerinde yapılacak değişiklikler (örneğin; ipotek alınmış olan gayrimenkulün değiştirilmesi gibi) süreçte karışıklık ve aksaklıkların yaşanmasına neden olabilecektir. Bu kredilerin için alınmış olan teminatın daha önce başka kredilerin teminatını da oluşturuyor olması,

kredide yeniden yapılandırma talep edilmesi, kanuni takip gibi hal-lerde çözümlü güç sorunların ortaya çıkmasına sebep olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle garameten teminata ortak olunmasına ilişkin maddenin yeniden düzenlenmesine paralel olarak bu madde de tekrar ele alınmalıdır.

12. Genel Protokol Madde 3. 7. (g) bendinde “Kredi veren, yararlanıcının iflasının ertelenmesi yolu ile koruma altına alınması halinde, kefalet süresi içinde tazmin talebinde bulunur. Ancak, KGF ‘nin ödeme yapabilmesi iflasın kesinleşmesine bağlıdır” hükmü bulunmaktadır.

Yasal süreçlerin uzunluğu nedeni ile bankaların uğrayacağı faiz kaybı karşılanmamakta olup bu madde de yine bankaların uygulamaya isteksiz yaklaşımlarına neden olduğundan yeniden düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Sonuç

KOBİ’lerin en önemli sorunlarından ve finans kaynaklarına ulaşmada en büyük engellerden biri olan teminat probleminin çözümünde kredi garantisi tüm Dünya’da kabul gören yaygın bir uygulamadır. Ancak uygulanan ülkelerde sistemin başarısı, altyapının piyasa dinamiklerine uygun ve etkinliği artırıcı şekilde tasarlanmış olmasına bağlı olmuştur. Piyasa dinamiklerinden ve gerçeklerinden uzak, katılan taraflarca benimsenmemiş bir uygulamanın başarısından ve devamlılığından da söz etmek mümkün olamamaktadır.

Genel protokolde tespit ettiğimiz ve yapılması faydalı görülen düzenlemelerin dışında sistemin sağlıklı çalışmasını sağlayacak belki de en önemli unsur sistemde yer alan ilgili tüm tarafların göstereceği inanç ve istektir. Öncelikle fonun ortağı olan bankaların ve sistemin başarısında en etkin rolü üstlenecek olan bankacıların sisteme olan bakışını değiştirmenin hayati öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Yapılmış olan saha çalışmasında, bankacılar arasında Hazine Garantili KGF Kefaleti uygulamasının başarılı olacağına inanç ve tercih edilme oranının oldukça düşük olduğu görülmüştür. Bu uygulamanın yalnızca sorunlu ve sorunlu olma potansiyeli taşı-

yan müşterilere yönelik olduğu, çünkü kredibilitesi ve yeterli teminatı olan KOBİ'lerin zaten KGF 'ye gerek kalmadan kredilendirildiği düşünülmektedir. Zaman ve maliyet açısından müşterilerine ilave yük getiren, teminatın paylaşılmasına yol açan bu uygulamaya yalnızca kredibilitesi bulunmayan firmaları yönlendirme eğilimi piyasaya hâkim durumdadır. Ancak bu eğilimin aksine Hazine Garantili KGF teminatı uygulamasının çıkış noktası global krizden etkilenmiş, kredibilitesi olan ancak yeterli teminatı bulunmayan KOBİ'lere destek sağlamak olduğu unutulmamalı, sistemin KOBİ'lere sağlayacağı faydalar yanında risk transferi yolu ile bankalar için de oldukça önemli olduğu göz ardı edilmemelidir.

Sistemden en önemli faydayı sayılması beklenen KOBİ'ler de uygulamaya temkinli yaklaşmakta, kayıt dışılığın yüksek olduğu piyasada taraflardan birinin Devlet olması başvuruda isteksiz davranmalarına neden olmaktadır. Yeterli talebin oluşmamasına neden olan unsurlardan bir diğeri ise; ilave risk primi nedeni ile zaten yüksek kredi maliyetine maruz kalmakta olan KOBİ'lerin bir de ilave teminat maliyetine ve ilave dokümanlar nedeniyle zaman kaybına katlanmak istememeleridir. Piyasada görülen bazı örneklerde ise, KOBİ'lerin yalnızca sorunlu müşterilere önerildiğini düşündükleri teminat uygulamasını kullanarak müşteriler ve bankalar nezdinde prestij kaybına uğramak istemedikleri görülmüştür.

Hazine Garantili KGF kefalet sisteminin başarısı için altyapıda yapılacak düzenleme çalışmaları yanında, mevcut uygulama üzerindeki olumsuz imajın düzeltilmesi ve kullanımının özendirilmesi için de çaba gösterilmesi gerekmekte olup, ancak bu çalışmalar neticesinde sağlıklı çalışan bir kefalet garantisi ile üretim, istihdam ve büyüme üzerinde olumlu sonuçlar elde edildiği görülebilecektir.

KAYNAKÇA

1. <http://ebulten.bddk.org.tr/AylikBulten/Basit.aspx> (02.06.2010)
2. <http://kgf.com.tr/2amac.htm> (04.06.2010)
3. <http://www.kgf.com.tr/3hangibnknfs.htm> (04.06.2010)
4. http://www.kgf.com.tr/4_15.htm (04.06.2010)

5. <http://kgf.com.tr/hazinedestegi.htm> (07.06.2010)
6. <http://hazine.kgf.com.tr> (01.06.2010)
7. http://www.tkbb.org.tr/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=30&Itemid=382 (07.06.2010)
8. http://www.tbb.org.tr/tr/Banka_ve_Sektor_Bilgileri/Banka_Subu_Bilgileri.aspx (07.06.2010)
9. http://www.unido.org/fileadmin/import/18223_PSDseries10.pdf, Green A., *Credit Guarantee Schemes For Small Enterprises : An Effective Instrument To Promote Private Sector-Led Growth?*, UNIDO Working Paper No.10, August 2003.
10. <http://www.oecd.org/dataoecd/52/5/45324327.pdf> (10.06.2010), OECD Discussion Paper on Credit Guarantee Schemes, p12.
11. <http://rega.basbakanlik.gov.tr/> (20.05.2010), 27289 sayılı ve 15.07.2009 tarihli Resmi Gazete.
12. <http://rega.basbakanlik.gov.tr/> (11.06.2010), 26333 sayılı ve 01.11.2006 tarihli Resmi Gazete.
13. www.kgf.com.tr (01.06.2010)
14. www.tbb.org.tr/Dosyalar/Baskan.../Kredi_Garanti_Fonu.doc (07.06.2010)

